

Dineo Seshee Bopape

In materie huist geschiedenis. In Dineo Seshee Bopape's installaties is de geschiedenis gevangen in stof en aarde, zijn stenen de symbolische neerslag van ideologieën. Een installatie van deze kunstenaar is als een reis door het verleden, langs verhalen die de westerse geschiedenis vergat of negeerde. Bopape (Polokwane, Zuid-Afrika, 1981) bouwt met stenen, aarde, stof, grond, goud en klei aan een omgeving die alle zintuigen aanspreekt. Neem de installatie 'Lerole, footnotes, (the struggle of memory against forgetting)', die Bopape recent in verschillende constellaties tentoonstelde in expositieruimte Witte de With in Rotterdam en in Kunsthal Kade, Amersfoort. Bopape liet zich inspireren door de Afro-Amerikaans schrijver James Baldwin die in de jaren zestig het desastreuze effect van racisme in de samenleving benoemde in zijn essays en tijdens zijn deelname aan het maatschappelijk debat. Bopape's 'footnotes' zijn verhalen van verzet tijdens de kolonisatie van Afrika. Kleine houten bordjes vermelden een jaartal, een plaats en vertellen van succesvolle acties tegen koloniale machten. Maar die geschiedenissen worden vergeten en weggestopt. Bopape graaft ze zorgvuldig uit en stelt ze tentoon in symbolische, associatieve installaties. Er draaien platenspelers, die kreten van de Quetzal door de ruimte laten klinken. Deze vrije vogel zou, volgens de verhalen, zichzelf doden als het dier gekooid zou worden. Klei, met een zwarte hand vastgegrepen en samengedrukt, bakte ze in eindeloze aantallen. Ze zijn een verwijzing naar een gebaar dat Zuid-Afrikaanse dissident Robert Sobukwe maakte, tijdens zijn gevangenschap op Robbeneiland. Ter begroeting van nieuwe gevangenen hief hij een vuist in de lucht. Dat gebaar van verzet en verbodering herhaalt Bopape in klei, in een eindeloze hoeveelheid. Zo maakt ze van een klein, subtiel object een symbool met sterke zeggingskracht. De kunstenaar verbeeldt macht en lijden maar ook een hang naar vrijheid en verzet, in installaties die doen denken aan archeologische vindplaatsen.

Naast dat archeologische aspect is er een belangrijke andere component in haar installaties. In 'Untitled, (of occult instability) [Feelings]' op de Berlijnse Biënnale in 2018, vulden muziekfragmenten van Nina Simone de ruimte. Een tv-scherm toonde opnames van haar optreden op het Montreux Jazz Festival in 1976. Ze leek haar publiek te bezweren, op te zwepen. Haar waanzin wordt in 'Untitled' een bezwering, een sjamanistisch ritueel van verzet, omringd door brokstukken die een failliet wereldbeeld oproepen. Onder meer leverde het boek 'A Question of Power' van de Zuid-Afrikaanse schrijver Bessie Head stof voor deze installatie. Het boek vertelt het relaas van een vrouw die instort door de gevolgen van het overschrijden van de grenzen van een gesegregeerde samenleving.

Bopape woont en werkt in Johannesburg, Zuid-Afrika. Ze studeerde aan de Universiteit van Durban, en aan de Ateliers in Amsterdam, om haar masters te behalen aan de Columbia University in New York. Haar werk is conceptueel. Ze gebruikt verschillende media: bewegend beeld, geluid, en objecten, die ze sorteert met een wetenschappelijke toewijding.

In 2016 exposeerde ze in Palais de Tokyo, Parijs. 2017 werd een druk jaar voor Bopape. In dat jaar won ze de Future Generation Art Prize, uitgegeven door het Pinchuck Art Centre, Kiev. Haar werk was te zien op verschillende tentoonstellingen en biënnales, niet alleen in Berlijn en São Paulo, maar ook in Venetië, Jakarta en Sharjah. Ze nam deel aan de National Arts Festival in Grahamstown, Zuid-Afrika. In 2018 exposeerde ze in Hamburg, Edinburg en Kiev.